

2018. aasta kevade ja sügise ornitofenoloogilised vaatlused ja vaatlusaktiivsus Eestis

Tiiu Tali, feno@eoy.ee

Eesti Ornitoloogiaühing

Käesolevasse kokkuvõttesse on koondatud Eesti 35 tavalisema rändlinnu saabumis- ja lahkumiskuupäevad. Kasutatud andmed on põhiosas pärit PlutoFi andmebaasist¹, mille väljundiks on portaal eElurikkus². PlutoFi andmebaasis on olemas ka Eesti Ornitoloogiaühingu (EOÜ) vaatlusprojekti “Suvine aialinnupäevik 2018” ja Loodusvaatluste andmebaasi (LVA) andmed. Täiendavaid andmed saadi Hollandi andmebaasist Observation.org³. Andmetest on välja võetud kõigi 15 maakonna kohta 35 tavalisema linnuliigi saabumis- ja lahkumiskuupäevad ning esitatud alltoodud tabelites (kokku 1050 kuupäeva). Lisaks nendele kuupäevadele on tabelites võrdluseks ka 2017. aastal registreeritud varaseim saabumiskuupäev ja hiliseim lahkumiskuupäev ning Rootsmäe viimastest fenoloogilistest kokkuvõtetest leitavad keskmised varaseimad ja hiliseimad kuupäevad, mis on arvatud vastavalt aastate 1987-1996 ja 1977-1986 kuupäevade pealt (Rootsmäe 1991, 1998a, 1998b). Siinkäsitletud 35 linnuliigi kohta leidis PlutoFis kevadisi vaatlusi kokku 21 716 (ajavahemikus 1.01.-31.05.2018) ja sügiseisi vaatlusi 6794 (ajavahemikus 1.07.-31.12.2018), Hollandi andmebaasist Observation.org sai täiendavalt juurde 3006 vaatluskirjet (35 siinkäsitletud liigi kõik 2018. a tehtud vaatlused).

Saabumiskuupäevade tabelis on esitatud valdavalt esmasa saabumiskuupäevad, mis jäävad ajavahemikku 1. märts kuni 31. mai. Jaanuari- ja veebruarikuu vaatlused on tabelist välja jäetud ja neid käsitletakse eraldi, sest osaliselt on talvitajate ja saabujate eristamine keeruline. Sel põhjusel on käesolevast kokkuvõttest välja jäetud kuldnokk, metsvint ja kanepilind, kelle puhul talviseid vaatlusi on suhteliselt palju, ning nende asemele on sisse toodud metskiuru, pruunsalg-pöösalinnu ja rootsiitsitaja saabumis- ja lahkumiskuupäevad. Lahkumiskuupäevade tabelisse on aga lisatud ka talvised vaatlused detsembrist, ehkki tegemist on erandlike hiliste ränduritega. Kokkuvõtte lõpus on nimeliselt ära toodud kõik linnuvaatlejad, kes on märganud 2018. aasta esimesi või viimaseid isendeid siinkäsitletud 35 linnuliigist, lisaks on ära toodud ka iga maakonna kolm aktiivseimat vaatlejat nii kevadest kui ka sügisest koos vaatluskirjete arvuga vastavalt PlutoFi andmebaasile.

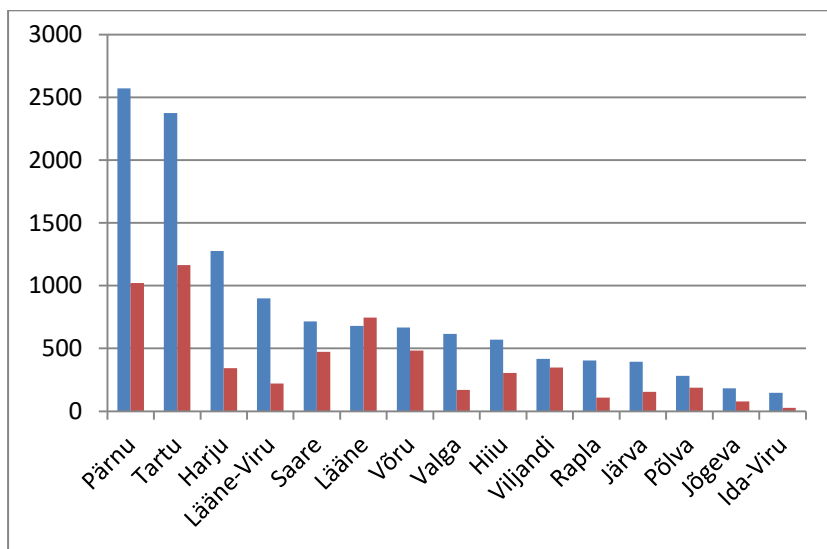
¹ PlutoFi andmehalduse platvorm: <https://plutof.ut.ee>

² Portaali eElurikkus: <https://elurikkus.ee/>

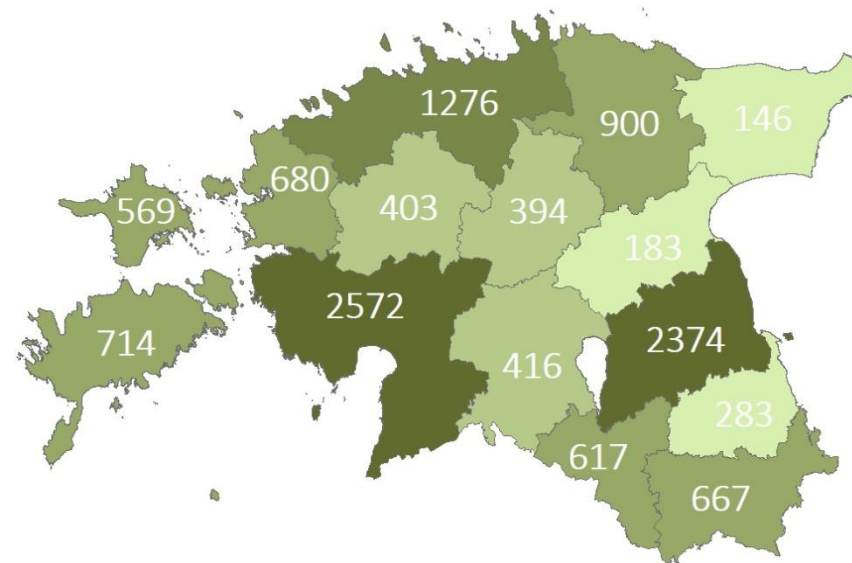
³ Hollandi loodusvaatluste portaali: <https://observation.org/>

2018. aasta vaatlusaktiivsusest⁴

Kõige enam vaatluseid tehti kevadel 35 tavalisema linnuliigi kohta tavapäraselt Pärnumaal (2572 vaatlust) ja Tartumaal (2374 vaatlust), hästi on esindatud ka Harjumaa 1276 vaatlusega (vt joonis 1 ja 2). Jätkuvalt on vähe vaatlusi Jõgevamaalt (183 vaatlust) ja Põlvamaalt (283 vaatlust). Väga vähe vaatlusi on tulnud seekord ka Ida-Virumaalt (146 vaatlust), ehkki 2017. aastast on sealt kogutud 408 vaatlust. Ida-Virumaa andmete puudulikkust PlutoFi andmebaasis korvas veidi Observation.org'ist ja EOÜ kontoris saadetud paberankeetidelt saadud vaatlused. Võrreldes 2017. aastaga on veidi enam vaatlusi tulnud Raplamaalt (403 vaatlust) ja Järvamaalt (394 vaatlust). Vaatlusaktiivsus on aga maakonniti üldiselt olnud pigem samasugune võrreldes 2017. aastaga, kus võib näha, et Kesk-Eestis on vaatlusaktiivsust tõstis ilmselt ka 2018. aasta kevadel toimunud Kabli rändeprojekt, mistõttu seal loendati saabuvas igapäevaselt.

Joonis 1. Vaatluskirjete arv PlutoFi andmebaasis 35 tavalisema linnuliigi kohta Eesti maakondades 2018. aasta kevadel (sinised tulbad) ja sügisel (punased tulbad).

Joonis 2. Vaatluskirjete arv PlutoFi andmebaasis 35 tavalisema linnuliigi kohta Eesti maakondades 2018. aasta kevadel.

⁴PlutoFi andmete põhjal 02.2019 seisuga

Ka sügisel on kõige rohkem vaatlejaid tegutsenud Pärnu- ja Tartumaal (vaatlusi vastavalt 1020 ja 1165). Sügisel on suhteliselt vähe vaatlusi tehtud Ida-Virumaal (ainult 26 vaatlust!), Jõgevamaal (79 vaatlust), Raplamaal (109 vaatlust), Järvamaal (154 vaatlust), Valgamaal (170), Põlvamaal (188 vaatlust) ja Lääne-Virumaal (221 vaatlust). Ka 2017. aastal oli nimetatud maakondadest vähe vaatlusandmeid. Väga oodatud on vaatlused nendest maakondadest, kus vaatluskirjeid tuleb minimaalselt, eriti Ida-Virumaalt ja Jõgevamaalt, aga ka Järva-, Põlva-, Rapla- ja Viljandimaalt. Sügisel on linnuvaatlejaid küll vähem väljas liikumas, kuid ka sügisesed vaatlused on olulised, ehkki eeldab pea iga rändlinnu kirja panemist – kunagi ei või teada, kas tegemist on viimase lahkujaga või mitte.

2018. aasta talvitajad ja kevadised saabujad

2018. aasta jaanuaris-veebruaris vaadeldi mitmes kohas rändlindudest talvitajaid. Siinkäsitletud 35 liigist vaadeldi mitmes kohas tuuletallajaid (4 vaatlust)⁵, kiivitajaid (5 vaatlust), tikutajaid (11 vaatlust), metskurvitsaid (11 vaatlust), kaelustuvisid (5 vaatlust), nõmmelõokesi (6 vaatlust), linavästrikke (5 vaatlust), vainurästaid (7 vaatlust) ja rootsiitsitajaid (7 vaatlust). Seekordsest kokkuvõttest välja jäänud kuldnokki, metsvinte ja kanepilinde nähti jaanuaris ja veebruaris suhteliselt arvukalt ja paljudes kohtades üle Eesti, peamiselt küll Lääne-Eestis ja saartel: kuldnokki vaadeldi kokku 109 korda, sh nähti 30-100-isendilisi parvi; metsvintide vaatlusi tuli kokku 131, sh nähti ka kuni 60-isendilisi salkasid; kanepilinde vaadeldi 23 korda ja suurimas parves oli 141 lindu. Tegemist on pea iga-aastaste regulaarsete, ent vähearvukate talvitajatega.

Foto: Tiiu Tali

Haruldastest talvitajatest nähti valge-toonekurge Viljandimaal Võhma ümbruses, kes oli paigal alates 2017. aasta novembrist (Sven Aun); põldlõokest 3. veebruaril Pärnumaal Matsi külas (Irja Tammekänd); laulurästast 20. veebruaril Hiiumaal Orjaku külas (Maie Vikerpuur); väike-lehelindu 1. jaanuaril Viljandimaal Tarvastu külas (Uku Paal, Mariliis Paal) ja 6. jaanuaril Saaremaal Üüdibe külas (Margus Ellermaa, Jukka Salokangas).

Mitmeid liike märgati 2018. aastal kauem kestnud külma kevade tõttu oluliselt hiljem võrreldes 2017. aastaga, samas oli ka liike, keda vaadeldi varem. Võib ka spekuloida, et külm kevad ei soosinud linnuvaatlejate aktiivsust ja linnud on lihtsalt märkamata jäänud. Vähemalt kuus päeva hiljem võrreldes 2017. aastaga registreeriti meil järgmised liigid: sookurg (11 päeva hiljem), suurkoovitaja (11 päeva), tikutaja (27 päeva), jõgitiir (10 päeva), nõmmelõoke (8 päeva), põldlõoke (19 päeva), linavästrik (10 päeva), võsaraat (17 päeva), vainurästas (17 päeva) ja pruunselg-põõsalind (17 päeva). Samas kui linnukevad lõpuks aprillikuu alguses hoo sisse sai, nähti mitmeid liike jällegi oluliselt varem võrreldes 2017. aastaga. Vähemalt kuus päeva varem võrreldes 2017. aastaga märgati

⁵Vastavalt PlutoFi andmetele seisuga 16.02.2019. Vaatluste arvu juures on välja jäetud selgelt eristatavad korduvaatlused samast kohast lühikese aja jooksul, v.a vaatlused kuldnokkade, metsvintide ja kanepilindude kohta.

meil rukkirääku (9 päeva varem), kägu (8 päeva), suitsupääsukest (6 päeva), räästapääsukest (13 päeva), ööbikut (7 päeva), kõrkja-roolindu (8 päeva), salulehelindu (17 päeva), punaselg-õgijat (14 päeva) ja karmiinleevikest (8 päeva).

Haruldaste lindude fenoloogiast saab lugeda põhjalikumalt Estbirdingu linnuaasta 2018 kokkuvõttest (Valker 2019), mille leiab Estbirdingu kodulehelt.

Tabel 1. 35 tavalisema linnuliigi esmasaabumiskuupäevad 1.03.-31.05.2018 maakondade kaupa. Paksus kirjas on tähistatud Eesti varaseimad vaatlused iga liigi puhul, nulliga lahter tähistab vaatluste puudumist (järg lk 6). Tabeli paremas veerus on välja toodud 1987.-1996. aasta keskmised varaseimad kuupäevad (Rootsmäe 1998a, 1998b) ja 2017. aasta varaseimad vaatlused.

	Harju	Hiiu	Ida-Viru	Järva	Jõgeva	Lääne	Lääne-Viru	Pärnu	Põlva	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru	1987-96	2017
Suur-laukhani	5.04	25.03	29.04	5.04	1.04	25.03	3.04	15.03	7.04	4.04	27.03	29.03	5.04	4.04	3.04	30.03	12.03
Valge-toonekurg	22.03	0	15.04	28.03	25.03	31.03	22.03	25.03	31.03	23.03	5.04	16.03	28.03	29.03	23.03	21.03	13.03
Roo-loorkull	5.04	14.04	15.04	5.04	9.04	6.04	8.04	1.04	7.04	7.04	4.04	5.04	6.04	6.04	5.04	2.04	28.03
Tuuletallaja	25.03	8.04	15.04	5.04	14.05	6.04	8.04	15.03	21.04	31.03	13.03	4.04	25.03	0	0	18.03	10.03
Rukkirääk	11.05	11.05	26.05	14.05	9.05	12.05	11.05	9.05	9.05	11.05	29.05	7.05	3.05	12.05	8.05	10.05	12.05
Sookurg	24.03	11.03	1.04	23.03	18.03	22.03	25.03	13.03	24.03	23.03	11.03	20.03	22.03	19.03	22.03	13.03	28.02
Kiivitaja	17.03	14.03	29.03	25.03	29.03	18.03	24.03	2.03	25.03	24.03	11.03	16.03	25.03	25.03	24.03	6.03	17.02
Suurkoovitaja	6.04	6.04	16.04	20.04	9.04	5.04	8.04	5.04	7.04	8.04	3.04	8.04	22.04	22.04	12.04	26.03	23.03
Metskurvits	24.03	4.03	9.04	24.03	7.04	9.04	7.04	29.03	18.04	3.04	7.04	25.03	10.04	8.04	30.03	19.03	2.03
Tikutaja	5.04	8.04	16.04	5.04	22.04	2.04	5.04	1.04	29.03	9.04	4.04	5.04	4.04	9.04	9.04	24.03	6.03
Jõgitiir	21.04	15.04	0	29.04	28.04	14.04	29.04	12.04	28.04	27.04	16.04	17.04	22.04	6.05	24.04	19.04	2.04
Kaelustuvi	25.03	11.03	29.03	21.03	29.03	18.03	23.03	17.03	7.04	23.03	10.03	14.03	25.03	28.03	1.04	14.03	9.03
Kägu	2.05	2.05	28.04	29.04	24.04	29.04	20.04	29.04	30.04	1.05	29.04	28.04	27.04	28.04	27.04	25.04	28.04
Piiritaja	09.05	17.05	15.05	16.05	14.05	10.05	6.05	30.04	11.05	19.05	3.05	30.04	3.05	13.05	2.05	6.05	4.05
Väänkael	27.04	5.05	2.05	28.04	6.05	23.04	28.04	11.04	23.04	27.04	20.04	15.04	17.04	30.04	22.04	17.04	14.04
Nõmmelõoke	30.03	14.04	6.05	30.03	22.04	24.03	3.04	20.03	7.04	27.03	23.03	8.04	25.03	26.03	25.03	22.03	12.03
Põldlõoke	18.03	20.03	29.03	11.03	19.03	18.03	21.03	13.03	24.03	18.03	11.03	18.03	17.03	16.03	24.03	28.02	20.02
Suitsupääsuke	15.04	14.04	16.04	22.04	28.04	14.04	13.04	5.04	15.04	19.04	17.04	8.04	20.04	20.04	13.04	17.04	11.04
Räästapääsuke	30.04	22.04	15.04	7.05	3.05	24.04	1.05	15.04	5.05	28.04	17.04	22.04	27.04	29.04	24.04	23.04	28.04
Metskiur	13.04	14.04	14.04	16.04	19.04	11.04	15.04	8.04	15.04	17.04	16.04	8.04	15.04	23.04	20.04	12.04	6.04
Linavästriik	27.03	26.03	5.04	5.04	5.04	2.04	4.04	27.03	6.04	3.04	5.04	2.04	1.04	5.04	1.04	12.03	16.03

	Harju	Hiiu	Ida-Viru	Järva	Jõgeva	Lääne	Lääne-Viru	Pärnu	Põlva	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru	1987-96	2017
Võsaraat	7.04	4.04	16.04	8.04	8.04	9.04	5.04	5.04	11.04	7.04	4.04	5.04	8.04	7.04	8.04	30.03	18.03
Ööbik	30.04	2.05	5.05	2.05	2.05	2.05	30.04	29.04	30.04	2.05	29.04	28.04	29.04	6.05	29.04	30.04	2.05
Kivitäks	9.04	8.04	15.04	5.04	15.04	7.04	8.04	5.04	7.04	10.04	7.04	6.04	8.04	5.04	12.04	6.04	2.04
Laulurästas	25.03	6.04	6.04	5.04	5.04	8.04	5.04	25.03	7.04	4.04	16.03	5.04	5.04	30.03	5.04	17.03	18.03
Vainurästas	6.04	5.04	6.04	6.04	5.04	7.04	5.04	4.04	6.04	5.04	4.04	5.04	5.04	5.04	5.04	20.03	18.03
Kõrkja-roolind	5.05	5.05	0	6.05	3.05	29.04	6.05	30.04	30.04	13.05	1.05	29.04	1.05	29.04	27.04	3.05	3.05
Pruunselg-põõsalind	5.05	5.05	27.04	6.05	8.05	29.04	2.05	1.05	5.05	7.05	1.05	30.04	30.04	5.05	2.05	2.05	15.04
Väike-lehelind	9.04	13.04	13.04	9.04	8.04	9.04	9.04	5.04	8.04	7.04	8.04	5.04	5.04	9.04	7.04	9.04	18.03
Salu-lehelind	24.04	10.04	2.05	27.04	28.04	16.04	26.04	11.04	12.04	24.04	24.04	15.04	15.04	21.04	20.04	19.04	27.04
Must-kärbsenäpp	21.04	21.04	17.04	17.04	22.04	27.04	15.04	9.04	16.04	18.04	24.04	15.04	18.04	15.04	22.04	16.04	27.04
Peoleo	13.05	17.05	18.05	12.05	12.05	13.05	10.05	6.05	8.05	10.05	23.05	6.05	9.05	12.05	11.05	8.05	7.05
Punaselg-õgija	4.05	5.05	4.05	1.05	14.05	1.05	1.05	29.04	20.05	5.05	12.05	11.05	10.05	6.05	1.05	9.05	13.05
Karmiinleevike	11.05	14.05	15.05	11.05	12.05	8.05	5.05	9.05	12.05	10.05	12.05	9.05	11.05	8.05	11.05	8.05	13.05
Rootsiitsitaja	25.03	25.03	16.04	5.04	9.04	25.03	25.03	14.03	7.04	4.04	23.03	6.03	1.04	9.04	26.03	18.03	3.03

Tabel 2. Kuupäevad, millal vaadeldi või kuuldi antud liiki viimast korda 2018. aasta sügisel. Paksus kirjas on tähistatud Eesti hiliseimad vaatlused 2018. aastal, nulliga lahter tähistab vaatluse puudumist. Tabeli paremas veerus on välja toodud 1977.-1986. aasta keskmised hiliseimad kuupäevad (Rootsmäe 1991) ja 2017. aasta hiliseimad vaatlused (järg lk 8).

	Harju	Hiiu	Ida-Viru	Järva	Jõgeva	Lääne	Lääne-Viru	Pärnu	Põlva	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru	1977-86	2017
Suur-laukhani	17.10	24.11	0	28.10	26.11	24.11	30.10	31.01	17.11	13.10	5.11	20.11	22.10	10.11	20.10	19.10	6.12
Valge-toonekurg	30.08	0	7.09	7.09	15.09	0	19.08	18.10	24.08	23.09	2.09	7.10	1.09	23.08	16.09	15.10	4.12
Roo-loorkull	24.09	29.09	0	18.09	28.08	13.10	14.08	14.10	29.09	8.09	6.10	15.10	13.10	12.10	29.09	30.09	18.10
Tuuletallaja	8.10	7.10	7.09	10.10	2.08	24.09	30.09	11.10	26.08	12.10	11.10	13.10	29.09	16.09	22.09	12.11	18.12
Rukkirääk	8.07	6.07	1.07	25.08	0	20.07	16.07	1.10	24.07	21.07	30.09	27.09	22.07	15.07	21.08	10.09	13.09
Sookurg	24.09	5.10	24.09	27.09	0	15.10	23.09	12.10	16.09	16.09	29.10	29.09	19.09	3.10	29.09	5.11	11.12
Kiivitaja	6.12	4.12	2.10	30.10	28.10	17.11	28.10	19.11	17.11	4.11	11.12	20.11	20.10	10.11	27.10	11.11	31.12
Suurkoovitaja	25.08	29.08	0	8.09	0	31.08	11.08	19.09	15.09	17.08	21.09	5.09	0	29.08	18.08	3.10	6.10
Metskurvits	22.07	26.11	0	0	0	10.11	0	22.11	18.08	0	31.12	16.11	18.11	24.10	17.10	6.11	6.12
Tikutaja	29.10	18.10	0	25.10	8.10	22.12	17.09	25.11	20.10	0	3.12	20.10	24.10	20.10	16.10	18.11	4.11
Jõgitiir	4.10	7.10	25.07	25.07	14.07	21.10	25.08	7.10	11.10	0	28.09	16.08	7.07	11.07	10.08	2.09	17.09
Kaelustuvi	27.10	30.12	2.10	17.11	26.09	15.11	24.11	21.10	12.10	6.10	31.12	29.10	16.09	20.10	28.09	26.10	27.12
Kägu	0	8.08	0	0	0	3.09	6.09	5.08	24.08	29.07	24.09	4.07	3.09	17.08	18.08	16.09	2.09
Piiritaja	28.08	10.08	0	20.08	18.07	29.08	29.07	26.08	24.07	10.08	24.09	13.10	31.08	25.08	19.08	2.10	9.09
Väänkael	0	8.07	0	0	0	27.07	0	0	7.10	0	18.07	3.07	11.08	0	18.08	18.09	14.09
Nõmmelõoke	7.09	15.10	0	0	0	14.11	16.09	14.10	0	14.07	3.12	19.09	0	21.09	15.10	6.10	6.12
Põldlõoke	10.10	11.12	7.09	27.11	14.10	14.12	23.10	24.10	20.10	6.10	26.12	20.10	17.10	13.10	17.10	23.11	1.12
Suitsupääsuke	12.10	10.10	7.09	8.10	8.10	3.11	2.10	12.10	30.09	6.10	26.10	11.10	3.10	10.10	2.10	22.10	22.10
Räästapääsuke	23.09	30.07	0	0	28.08	10.09	16.09	9.09	26.08	26.08	25.09	6.10	7.07	24.08	18.08	10.10	18.09
Metskiur	31.08	19.09	7.09	1.09	1.07	20.09	7.09	24.09	7.09	0	30.09	29.09	16.09	23.09	18.08	8.1	7.10
Linavästriik	8.10	12.10	7.09	8.10	8.10	28.10	7.10	25.11	28.11	6.10	5.11	9.12	3.10	23.10	28.10	5.12	23.12

	Harju	Hiiu	Ida-Viru	Järva	Jõgeva	Lääne	Lääne-Viru	Pärnu	Põlva	Rapla	Saare	Tartu	Valga	Viljandi	Võru	1977-86	2017
Võsaraat	24.11	2.10	7.09	0	1.07	20.10	16.09	29.10	16.09	0	6.11	12.10	3.10	25.08	18.08	21.10	4.11
Ööbik	22.07	0	0	0	1.07	22.08	0	0	1.08	0	12.07	13.07	0	30.07	18.08	23.08	13.09
Kivitäks	6.10	18.10	7.09	8.10	28.08	10.11	4.07	10.10	7.09	20.09	4.10	29.09	0	10.09	6.10	12.10	21.10
Laulurästas	21.10	7.10	7.09	18.09	1.07	10.11	9.09	21.10	7.09	6.10	6.11	20.11	21.10	11.10	16.10	28.10	5.12
Vainurästas	8.10	14.10	7.09	28.10	14.12	21.10	28.10	21.10	7.10	6.10	2.12	21.12	0	20.10	28.10	4.12	17.12
Kõrkja-roolind	0	0	0	13.08	14.07	31.08	25.08	10.09	26.08	11.08	19.07	16.09	0	30.07	10.09	11.09	19.09
Pruunselg-põõsalind	27.08	4.08	0	1.09	14.07	16.08	22.07	13.09	21.07	5.07	23.09	5.09	15.09	30.07	18.08	15.09	15.09
Väike-lehelind	2.10	7.10	5.09	2.10	28.09	13.10	2.10	17.10	6.10	19.09	7.11	16.10	10.10	23.09	16.10	26.10	31.12
Salu-lehelind	23.09	29.08	8.07	0	0	10.09	2.10	14.10	1.08	0	1.10	1.10	2.09	20.08	8.09	6.10	22.10
Must-kärbsenäpp	3.09	0	0	22.07	1.07	3.09	0	1.07	21.07	3.07	13.08	4.11	0	7.09	18.08	14.09	15.09
Peoleo	22.07	9.07	17.08	25.07	26.07	6.08	0	5.08	8.08	29.07	7.08	4.08	9.07	24.08	18.08	31.08	23.09
Punaselg-õgija	29.08	3.09	0	6.09	26.07	15.09	25.08	17.09	0	14.08	4.10	6.09	11.09	18.08	18.08	28.09	1.10
Karmiinleevike	19.07	0	0	4.08	19.08	1.08	15.07	2.09	0	3.07	0	1.09	7.07	24.08	18.08	27.08	17.08
Rootsiitsitaja	8.10	5.10	0	27.09	1.07	3.11	16.09	9.11	15.09	0	28.10	5.11	28.10	11.09	17.10	20.10	7.12

Esmasaabunud lindude märkajad. Sulgudes esmasaabumiskuupäevade arv, arvu puudumine võrdne ühe kuupäevaga; paksus kirjas vaatlejad, kelle nimel on 10 või enam esmasaabumiskuupäevi ühest või mitmest maakonnast:

Suvine aialinnupäevik 2018⁶ (14), Leho Aaslaid (12), Karl Adami, Georg Aher, Aki Aintila (8), Taimi Alas (2), Leelo Ambos, Arabella Antons, Krista Antons, Villu Anvelt (6), Jaanus Aua (2), Erki Aun (2), Sven Aun (4), Imre Aus (2), **Ingrid Aus (12)**, Mirjam Averin, Arved Bauer, Monika Bondarenko (5), Moonika Bukotkin (2), Matias Castren, Triin Edovald, Eero Ehala, Ellu Elken (7), **Margus Ellermaa (15)**, Raivo Endrekson (3), Annika Forsten (2), Mark Gimbutas (2), Helina Greenberg (5), Trinus Haitjema, Osmo Heinonen, Öinne Hermaste, Eva Jaanson, Eva Jaanson, Kadri-Liis Jaaska, Piret Janis, Hannu Juka (4), Maris Juuse, Tiit Jürisson, Kaarel Kaisel, Andres Kalamees (4), Katrin Kaldma, Ken Kalling (5), Rein Kalmus (10), Aavo Kannike, Heli Kasak, Kaja Kasemaa (2), Piia Katharina Vaan (2), Kaie Kattai, Liis Keerberg (2), Kadri Keert, **Vello Keppart (10)**, Mart Kiis, Raivo Kiis (3), Viive Kiis (3), Kairo Kiitsak, Ly Kokla, Jaanika Kolk, **Kaspar Kolk (31)**, Sergei Kolon (2), Öie Korell (5), Alpo Koukila (7), Hannele Koukila, Kaia Kukk (7), Imbi Kõiv (2), Jüri Kõiv (4), **Maidu Kõoleht (15)**, Tiit Külaots (7), Arne Laansalu, Ivar Laansalu, Siret Lahemaa, **Risto Lammin-Soila (11)**, Sten Lassmann (2), **Kristo Lauk (10)**, Monika Laurits-Arro (4), Triin Leetmaa, Sakari Lehtikainen, Johanna Lehtmetts, Eerik Leibak, Agu Leivits (2), Liia Leivits, Meelis Leivits, Allar Liiv (2), Tanel Liiv (6), Ave Liivamägi (2), Siim Lilleoja (2), Peter Lind (2), Antero Lindholm (2), Urmas Lindma, Kirsi Loide (2), Marje Loide, Arvo Loka (5), Öinne Loka (3), Janek Loog, Heikki Luhamaa, Leho Luigujõe (9), Vello Luik, Külli Luuk, Olev Lütseppe, Ene Maaten (3), Epp Maaten, Ott Maaten (2), Hannes Margusson (2), Riho Marja (3), Toomas Mastik (8), Kalle Meller (8), Aili Mengel, Urve Merendi, Anni Miller, Juri Mjatlina, Kristjan Moorast, Heli Murd, Kalle Muru (8), **Maiki Must (11)**, Ingmar Muusikus, **Riho Männik (19)**, Urmas Männik (4), Jaakko Mäntylä, Kristi Neare, Fred Needo, Rein Nellis (2), Renno Nellis (6), **Kadri Niinsalu (12)**, Ene Norak (2), Jan Nordblad, Timo Nuoronen (4), Vesa Oksanen (2), Aire Orula, Maarja Orusalu, Margus Ots, Mariliis Paal (6), Uku Paal (5), Vilja Padonik (6), Alari Pajula, Marko Paloveer, Rein Parnabas (2), Hannes Pehlak, Artto Pello, **Timo Pettay (21)**, Aarne Pruks, Ranno Puumets (4), Riina Põhjälä, Janne Põlluaas, Margit Päck (4), Rein Pärt (4), Jane Raamets, Reet Rannik (2), Ott Rebane (2), Juha Saari (5), Jouni Saario (3), Merja Saario (3), Maris Sepp (6), Meelis Sepp (6), Steve Sild (4), Johannes Silvonon, Sander Sirelbu (2), Ruth Soeson, Anu Soon (3), Enn Soon, Margit Soone, Alar Soppe, Roomet Suurmõts (4), Ene Säinast, Tiitu Tali (3), Mati Talve (3), Andra Tamm (3), Endel Tamm, Indrek Tammekänd (2), Irja Tammekänd (3), Jaak Tammekänd (4), Liliana Tamm-Maaten (2), Jaanus Tanilsoo, Vello Tarning, **Tarmo Teppe (18)**, Tiitu Teras (2), Eero Terho (4), Kari Tornikoski, Toomas Traagel, Igor Tseskidov (2), Aarne Tuule (2), Helen Tuusti, Anu Uibu, Mai Uibu, Külli Uustal, Meelis Uustal (8), Siim Vaar (9), Anu Vainu, Olavi Vainu, Merike Valdlo, Marleen Valdmann, Ester Valdvee (4), Marko Valker (3), **Tarvo Valker (12)**, Peep Veedla (4), Irma Viidalepp, Maie Vikerpuur (4), Toomas Vikerpuur, Raul Vilks (5), Ly Vilo, **Kaarel Võhandu (13)**, Christer Winbo ja Koen de Witt.

Hiliseimate lindude märkajad. Sulgudes lahkumiskuupäevade arv, arvu puudumine võrdne ühe kuupäevaga; paksus kirjas on vaatlejad, kelle nimel on 10 või enam kuupäevi ühest või mitmest maakonnast:

Suvine aialinnupäevik 2018 (3), Anonüümne, **Leho Aaslaid (14)**, Kristo Abner (4), Art Villem Adojaan (7), Kristjan Adojaan (3), Joosep Ailiste (2), Elina Anijärvi, Krista Antons (2), Kätlin Aun, Sven Aun (2), Ingrid Aus, Tiitu Belimova, Monika Bondarenko (3), Timo Böhme, Eero Ehala (3), Margus Ellermaa (5), Raivo Endrekson (9), Annika Forsten (4), Helina Greenberg (5), Öinne Hermaste, Märt Holtsmann (2), Andrus Jair (6), Triin Kaasiku (3), Kalli Kalde, Kerli Kalistratov, Ken Kalling (2), Rein Kalmus (32), Sander Kalmus, Liis Keerberg (4), Vello Keppart (3), Raivo Kiis, **Viive Kiis (10)**, Urmas Kirsimäe, Aivo Klein, **Kaspar Kolk (15)**, Sergei Kolon (2), **Öie Korell (12)**, Alpo Koukila (4), Kaia Kukk (8), Liis Kuresoo (2), Jüri Kõiv, Kuido Kõiv (3), **Maidu Kõoleht (19)**, Merle Käari (3), Margit Kärblane (7), Tiit Külaots (4), Arne Laansalu (4), Kristo Lauk (4), Agu Leivits (2), Meelis Leivits (2), Eedi Lelov (8), Laura Lelov, Liisa Lelov, Kati Liibert, Meelis Liivarand (8), Antero Lindholm (4), Arvo Loka, Öinne Loka, Leho Luigujõe, Hannes Margusson, Riho Marja (2), Toomas Mastik (5), Pelle Mellov (4), Aili Mengel, Mihkel Metslaid (5), Anni Miller (4), Kalle Muru (8), **Maiki Must (14)**, Aivar Määr, Ene Määr, Lauri Mällo (2), **Riho Männik (13)**, Urmas Männik (2), Kulno Nauts, Kaido Nei (6), Renno Nellis (3), Kadri Niinsalu (6), Mart Niklus, Ene Norak, Jan Nordblad (2), **Timo Nuoronen (12)**, Aire Orula (5), Margus Ots (6), Mariliis Paal (8), **Uku Paal (49)**, **Vilja Padonik (14)**, Hannes Pehlak, Artto Pello (4), Ahto Pent, Timo Pettay (5), Helen Pikkat (6), Merle Poll, Marco Purovesi, Ranno Puumets (4), Margit Päck (3), Üllar Pärnat, Peeter Raudsepp (5), Ekke Rikka, Reigo Roasto, Juha Saari (7), Jouni Saario (4), Merja Saario (4), **Meelis Sepp (26)**, Ats Sepp (2), Steve Sild (5),

⁶ Vaatlused EOÜ projekti "Suvine aialinnupäevik" 2018. aasta osalejatelt, kes on soovinud jääda anonüümseks.

Sander Sirelbu, Anu Soon, Lennaert Steen (2), **Tiiu Tali (10)**, Indrek Tammekänd, Irja Tammekänd (3), Jaak Tammekänd (6), Pille Tammur, Jaanus Tanilsoo, Vello Tarning (3), Kaidi Telling, **Tarmo Teppe (20)**, Eero Terho, Aivar Tiisler, Petteri Tolvanen, Argo Tuulik, Ainar Unus, Meelis Uustal (9), Siim Vaar (7), Olavi Vainu (2), Marko Valker (5), **Tarvo Valker (18)**, Mart Veli, Maie Vikerpuur (7), Raul Viik (9), Anneli Vridolin (3), Ari Vuorio ja Kaarel Võhandu (7).

Aktiivsete vaatlejate esikolmikud maakondade kaupa. Sulgudes on vaatluskirjed 35 kokkuvõttes käsitletud liikide kohta, eraldi on välja toodud kevadiste (ajavahemik 01.01.-31.05.2018) ja sügiseste (ajavahemikus 01.07.-31.12.2018) vaatluskirjete arv.

Harjumaal kevadel Juha Saari (1331), Artto Pello (751), Merike Saari (385); sügisel Juha Saari (863), Timo Nuoronen (367), Artto Pello (347).

Hiiumaal kevadel Õie Korell (1282), Leho Aaslaid (765), Indrek Tammekänd (322); sügisel Leho Aaslaid (1087), Õie Korell (1005), Maie Vikerpuur (133).

Ida-Virumaal kevadel Timo Pettay (219), Risto Lammin-Soila (146), Anu Soon (76); sügisel Meelis Sepp (87), Uku Paal (39), Vello Keppart (38).

Järvamaal kevadel Rein Kalmus (571), Siim Vaar (562), Villu Anvelt (195); sügisel Rein Kalmus (471), Siim Vaar (388), Jüri Kõiv (55).

Jõgevamaal kevadel Vello Keppart (173), Kaspar Kolk (161), Märtholtsmann (102); sügisel Kaspar Kolk (180), Märtholtsmann (110), Uku Paal (65).

Läänemaal kevadel Renno Nellis (710), Tarvo Valker (606), Kaia Kukk (349); sügisel Annika Forsten (2075), Antero Lindholm (2043), Tarvo Valker (863).

Lääne-Virumaal kevadel Vilja Padonik (2455), Viive Kiis (1183), Kairo Kiitsak (593); sügisel Vilja Padonik (713), Viive Kiis (449), Meelis Sepp (219).

Pärnumaal kevadel Margus Ellermaa (12272), Irja Tammekänd (2448), Jaak Tammekänd (2386); sügisel Eedi Lelov (1772), Raivo Endrekson (1761), Irja Tammekänd (740).

Põlvamaal kevadel Kaspar Kolk (380), Kadri Niinsalu (365), Toomas Mastik (290); sügisel Kaspar Kolk (330), Kadri Niinsalu (155), Tiiu Tali (152).

Raplamaal kevadel Meelis Uustal (245), Tiit Külaots (235), Jüri Kõiv (199); sügisel Eedi Lelov (176), Tiit Külaots (126), Meelis Uustal (98).

Saare maakonnas kevadel Jouni Saario (637), Rein Nellis (607), Maris Sepp (559); sügisel Timo Pettay (730), Timo Nuoronen (469), Raul Viik (453).

Tartumaal kevadel Tiiu Tali (1263), Helina Greenberg (1204), Arne Laansalu (1065); sügisel Uku Paal (1604), Arne Laansalu (1344), Tiiu Tali (725).

Valgamaal kevadel Kalle Muru (1432), Tarmo Teppe (529), Hannes Margusson (374); sügisel Kalle Muru (279), Hannes Margusson (230), Meelis Liivarand (185).

Viljandimaal kevadel Riho Männik (1108), Uku Paal (275), Mariliis Paal (249); sügisel Riho Männik (469), Uku Paal (376), Mariliis Paal (153).

Võrumaal kevadel Maidu Kõoleht (1272), Maiki Must (1138), Margit Päkk (699); sügisel Maidu Kõoleht (689), Kalle Muru (435), Margus Ellermaa (308).

Aitäh kõigile linnuvaatlejatele, kes on leidnud aega märgata esimesi ja viimaseid rändlinde!

Aitäh Tarvo Valkerile hea nõu ja Eva-Liisa Orulale toimetamise eest!

Kirjandus

Rootsmäe, L. 1991. Rändlindude lahkumine Eestist 1977-1986. – *Abiks loodusevaatlejale nr. 32*. Tartu: Loodusuurijate Selts, 50 lk.

Rootsmäe, L. 1998a. Rändlindude saabumine Eestisse 1987-1996 I (värvulised). – *Abiks loodusevaatlejale nr. 96*. Tallinn-Tartu: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 127 lk.

Rootsmäe, L. 1998b. Rändlindude saabumine Eestisse 1987-1996 II. – *Abiks loodusevaatlejale nr. 97*. Tallinn-Tartu: Teaduste Akadeemia Kirjastus, 143 lk.

Valker, T. 2019. Linnuaasta 2018. Klubi Estbirding. Online: <http://www.estbirding.ee/uudised/linnuaasta-2018>